

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
ВСС-665215	14.11.2022

ЧРЕЗ ВИСШ СЪДЕБЕН
СЪВЕТ

ДО

ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА
СЪДИИТЕ ЗА ИЗБОР НА
ЧЛЕНОВЕ НА ВИСШИЯ
СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ОТГОВОРИ

от Дора Димитрова Михайлова - кандидат за избран член на ВСС от квотата на съдиите - на въпроси, поставени от Български институт за правни инициативи

1. Отговор на първи въпрос.

Допускам, че основните демотивиращи фактори са слабите резултати от управлението на съдебната власт, осъществявано от настоящия състав на ВСС (в който пет от общо шестте членове, пряко излъчени от Общото събрание на съдиите, са съдии от ВКС и ВАС) – провалена политика по кадрово обезпечаване на общите съдилища, неосъществена в цялост архитектура на електронно правосъдие, хаотичното „въвеждане“ на ЕИСС в работата на съдилищата, липсата на убедителни мотиви и задълбочен диалог с разумни аргументи при опитите за „прекрояване“ на съдебната карта, липсата на предвидимост и последователност в практиката по активиране на механизма за действие на СК на ВСС в случаи на засягане на независимостта и/или опит за оказване на натиск върху съдиите и съда, противоречивата практика по отношение на избора на магистрати за административни ръководители.

Разочарованието от дейността на ВСС, неуспехът на едни от последните проведени конкурси за назначаване на съдии във ВКС, нанесъл тежък кадрови удар върху съда, наред с натрупаната професионална умора, биха могли да бъдат обяснение на поставения под номер едно въпрос. Работата на върховните съдии не се изчерпва само с пряката правораздавателна дейност, а включва и множество други ангажименти, изискващи експертен ресурс често за продължителен период от време – тълкувателна дейност,

участие в работни групи и други междуинституционални формати, подготвяне на становища до Конституционния съд на Република България и такива в рамките на съгласувателни процедури, изготвяне на становища по законопроекти, участие в комисиите на Народното събрание при обсъждането им, участие в държавни изпитни сесии и в помощни атестационни комисиии, както и в обученията. При всички тези отговорни и отнемащи ресурс и време задължения на съдиите от Върховния касационен съд, както и на фона на значителното увеличение на броя на постъпилите през годината дела, съдиите от ВКС работят в условия на лоша кадрова обеспеченост с ясна тенденция на регрес, тъй като броят на командированите съдии постъпателно се увеличава.

2. Отговор на втори въпрос.

Независимо от това какви формални критерии са заложили в нормативните актове, уреждащи процедурата по избор на административни ръководители, ако членовете на решаващия орган са изкушени да злоупотребят с правомощията си, всяка кандидатура за административен ръководител би могла да се окаже „най-подходящата“. Ето защо решаващо е членовете на ВСС да са личности добросъвестни, с интегритет, с устойчивост в способността за етична преценка.

При условията на чл. 194а, ал. 7 ЗСВ кандидатите за административни ръководители на съд се изслушват от общото събрание (ОС) на съответния съд. Считаю, че един от възможните допълнителни критерии, по които да се преценяват кандидатите в тези процедури, е именно становището на ОС при това изслушване и мотивите към него. Такива критерии е мислимо да са още: участията на кандидата в работни групи, в междуинституционални формати, в процесите по подготовка на становища по законопроекти и участия при обсъждането им, участия в обученията като лектор. Посочените активности сочат на ангажираност към проблемите на правосъдието. Допълнителен критерий е възможно да бъде и професионалната дейност на магистрата, допринесла за развитието на правото, за промяна в последователна съдебна практика (отправяне на преюдициални запитвания, в резултат от които се е стигнало до такава промяна).

3. Отговор на трети въпрос.

Както посочих при отговора на първи въпрос, част от причините за усещането за безнадежност у колегите, която естествено поражда и състояние на пасивност, е провалената политика на ВСС по кадрово обезпечаване на общите съдилища и противоречивата практика по отношение на избора на магистрати за административни ръководители. Ето защо дълбоката ми увереност е, че не бива да се допуска евентуалното съмнение в кандидатурата на магистрат за административен ръководител да придобива своето значение или важност само от начина, по който мнозинството във ВСС реагира на него - налице ли е такова съмнение, бих поставила всички въпроси, относими към личността на кандидата и позицията, за която участва, настоявайки да бъдат събрани доказателства според конкретния случай.

4. Отговор на четвърти въпрос.

Съдебната система дължи обективна отчетност, дължи откритост. Съгласно чл. 4 от Правилника на ВСС членовете на съвета са длъжни да си взаимодействат със съдиите, прокурорите и следователите от всички нива на органите на съдебната власт, но не и да се отчитат пред тях.

Формите на периодична отчетност на дейността на ВСС (чрез изработване и публикуване на годишна програма за дейността си, чрез изготвяне и внасяне в Народното събрание до 31 май годишен доклад за своята дейност заедно с годишния доклад за дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет и с годишните доклади на Върховния касационен съд, на Върховния административен съд и на главния прокурор) обаче не могат да доведат до реализиране на отговорността на отделни негови членове при поведение, което води до снемане на доверието в тях на излъчилите ги магистрати. Ето защо при съмнения за легитимност в член на ВСС, излъчен посредством свободно и пряко волеизявление на избиращите магистрати, е мислимо да се предвиди механизъм и основания за свикване на ОС, на което да се проведе гласуване.

Отговор на пети въпрос.

Едно от възможните обяснения е именно непоследователното движение на ВСС по оста кандидати за лидерските позиции в системата и предпочитанията на избора. Липсата на убедителни и подробни мотиви към вота, основани на събраните доказателства и даващи отговор на всяко

от съмненията, създават у наблюдаващия усещане, че не изложеното по време на заседанието е действителното. Част от причините за недоверието се свежда и до закъснялото (понякога с няколко седмици) публикуване на протоколите от проведените заседания на отделните комисии.

В светлината на тези факти задълбоченото аргументиране на вота, предшествано от професионален дебат по отнесените за решаване към ВСС въпроси (особено тези, които имат непосредствен ефект върху решаването на делата – например при назначаването на съдии, разпределението на делата и дисциплинарните производства), е задължение на всеки от членовете. То е част от усилията на ВСС по отстояване на независимостта на съдебната власт – чрез ясно формулиране на мотивите към решенията по разбираем и конкретен начин, още повече в случаите, когато е налице промяна в практиката на органа по сходни откъм факти случаи.

6. С оглед позицията ми на кандидат за член на ВСС от квотата на съдиите и при възможност сегашният състав на ВСС да не се произнесе по същество по основанията за освобождаване от длъжност на главния прокурор, а тези предложения да бъдат отнесени за решаване от следващия ВСС, отговор на въпрос номер шест не мога да дам.

7. Отговор на седми въпрос.

Не считам за разумно (работещо) подобно предложение за младшите съдии (сроктът от 3 години за съдия в районен съд считам за достатъчен), тъй като натрупаният преди влизане в системата на съдебната власт юридически опит не е нито гаранция, нито показател за знания. Нещо повече – в досегашната ми работа с младши съдии, постъпили на работа в съдебната система непосредствено или няколко години след завършване на висше юридическо образование, пряко наблюдавах добрите резултати в работата на всеки от тях. Постъпването на работа в съдебната система на младши съдии без задължителен стаж от 5 години и с мислене, свободно от клишета, е възможност за формиране на професионален вкус, по-малко възприемчив към повторенията.

8. Отговор на осми въпрос.

Считам за разумна идеята за:

- разделяне на Съвета на Висш съдебен съвет, мнозинството от членовете на който пряко да бъдат избирани от съдии, и Прокурорски съвет;
- да не се допуска възможността кандидати за изборни членове от професионалните квоти, които не са избрани от съответните ОС, да се предлагат за избор от квотата на НС;
- за председател на Върховния касационен съд и за председател на Върховния административен съд да могат да бъдат предложени и назначени само действащи в съответния съд съдии;
- намаляване на мандата на главния прокурор на 5 години;
- административните ръководители на прокуратурите да се назначават на ръководната длъжност за срок от три години (с право на повторно назначаване).
- всеки съд да може да сезира Конституционния съд с искане за установяване на противоконституционност на закон, приложим по конкретно дело;
- всеки гражданин да може да сезира Конституционния съд с искане за установяване на противоконституционност на закон, с който се нарушават негови права и свободи.

9. Отговор на девети въпрос.

Отговор на този въпрос се съдържа в концепцията ми за работа като член на ВСС. Изборът на механизъм за определяне на размера на възнагражденията в отделните нива следва да е съобразен с реалните възможности за финансово обезпечение на избрания модел при отчитане както натоварването, така и естеството на работа във всяко от нивата в системата, в т. ч. продължителността на стажа и ранга. Не считам, че е необходимо законово закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата, с оглед предоставената на ВСС дискреционна власт в това отношение.

10. Отговор на десети въпрос.

Отговорът на този въпрос се съдържа в края на изложението към въпрос 8 – предвиждане на възможността всеки съд да може да сезира Конституционния съд с искане за установяване на противоконституционност на закон, приложим по конкретно дело; както и възможността всеки гражданин да може да сезира Конституционния съд с искане за установяване на противоконституционност на закон, с който се нарушават негови права и свободи.

Отговор на 23 въпрос.

Според стандартите на СЕРЕЈ съдебната география е проблем на баланса между различни фактори: 1. достъп до правосъдие по отношение на близостта на гражданите до съдилищата, 2. минимален „размер на съда“, така че да може да се осигури наличието на различни функции; 3. намаляването на разходите (оптимизиране на ресурса); 4. подобряване на качеството и адекватно изпълнение на предоставяната услуга (чрез специализация по материя). Извеждането на критерии, чрез които да се създаде оптимален баланс между дейността на съдилищата (интересите на съдебната система) и близостта до гражданите (достъпът до правосъдие), преминава през изследване на: гъстотата на населението, числеността по щат на съдилищата, потоците на делата и натовареността на съдиите, географското местоположение, инфраструктура и транспорт на съдебните райони. В групата на допълнителните фактори се включват ниво на компютризация, съдебни услуги, културни специфики, медиация, взаимодействие с други системи – затвори, прокуратура, полиция и др. В отговор на поставения под номер 23 въпрос ще посоча, че най-честно постигането на абсолютен баланс е невъзможно. При отчитане на значимостта на интересите, които се сблъскват в усилията за прекрояване на съдебната карта – интереса на съдебната система (да оптимизира натовареността сред съдиите и съдебните служители и разходите за издръжка) и интереса на онези граждани, които живеят в малки съдебни райони с рушаща се социална тъкан, райони, в които се генерират процеси на необратимост и социална изолация на малките общности и стотици хиляди български граждани, интересът на съдебната система е този, който трябва да отстъпи. Провеждането

на реформа на съдебната карта, която остава „безчувствена“ към правата и нуждите на гражданите от тези райони, може да ги обезкуражи да търсят закрила за основните си човешки права и да причини повече вреда, вместо да гарантира възстановяване на правовия ред, когато той е нарушен.

Отговор на 24 въпрос.

Не са ми известни предприети от ВСС конкретни мерки в тази насока с изключение на Механизма за действие на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет в случаи на засягане на независимостта и/или опит за оказване на натиск върху съдиите и съда, чието практическо приложение се оказва неефективно.

Независимо от това дали съществуват или не разписани форми за защита (или методика за идентифициране и превенция на опитите за оказване на влияние върху магистратите), задачата на ВСС е да изгради доверие сред съдиите, че ще ги защити от всяко посегателство, за да докаже, че има смисъл от това да търсим неговата закрила при опити (външни или вътрешни) да бъде овладяна съдийската независимост.

15 юни 2022 г.

С уважение: Дора Михайлова